

Vrienden van het **AIRBORNE** MUSEUM

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
Tel. museum (026) 333 77 10
Tel. penningm. (026) 334 13 40

ISSN 1383-3413

Nieuwsbrief No. 71, augustus 1998

Redactie:
Drs. R.P.G.A. Voskuil
C. van Roekel
G.H. Maassen jr. (026) 334 01 42

Excursie Normandië

De plannen voor de in de vorige nieuwsbrief aangekondigde excursie naar Normandië hebben vaste vorm aangenomen.

De 5-daagse reis zal plaatsvinden van 26 tot en met 30 mei 1999. De vereniging prijst zich gelukkig dat zij voor deze tocht gebruik kan maken van de medewerking van een van onze leden, de heer Jac. Haegens uit Sittard. De heer Haegens heeft de afgelopen tien jaar een groot aantal 'battlefield tours' naar het betrokken gebied georganiseerd, en hij weet veel van de geschiedenis van D-day en de dagen na 6 juni 1944.

Nadere informatie over deze excursie kunt u vinden op een inschrijvingsformulier dat bij deze nieuwsbrief is ingesloten.

Een Douglas C-47 Skytrain (door de Britten 'Dakota' genoemd) in het Airborne Museum in Ste. Mère Église. Dit is een van de musea die tijdens de excursie naar Normandië in mei 1999 zullen worden bezocht.
(Foto: Berry de Reus, 1998)

'Verscheurde Horizon'

Eind 1995 opperde Chris van Roekel dat het tijd werd om eens een Ministry te wijden aan de rol van de Britse en Poolse veldpredikers tijdens de Slag om Arnhem, omdat hierover zo weinig bekend was. Met grote voortvarendheid begon Chris aan het verzamelen, sorteren en bestuderen van alle gegevens over dit onderwerp. Daarbij kwam hij er al snel achter dat zoveel materiaal voorhanden was dat er gemakkelijk een boekje aan kon worden gewijd. Nu, bijna drie jaar later, is deze publikatie verschenen onder de titel 'Verscheurde Horizon, de Airborne Chaplains van Arnhem'.

Achttien Britse en Poolse geestelijke verzorgers waren in september 1944 in onze regio actief; drie van hen sneuvelden tijdens de gevechten. Omdat alle chaplains waren ingedeeld bij een bepaalde eenheid, zijn hun belevenissen vooral tijdens de eerste dagen van de Slag om Arnhem sterk gebonden aan die onderdelen. Naarmate de oorlogshandelingen in en rond de Gelderse hoofdstad voortduurden, concentreerden hun activiteiten zich in toenemende mate op de talloze gewonden in de verschillende hulpposten, noodhospitelen en de Arnhemse ziekenhuizen. Uiteindelijk kwam een aantal van de chaplains terecht in de Apeldoornse hospitalen, en daarna in de diverse Duitse krijgsgevangenkampen.

De rol die de veldpredikers in al deze fasen speelden, wordt op een systematische wijze in het boek behandeld, en ook aan hun na-oorlogse wederwaardigheden wordt aandacht besteed. De 140 pagina's tellende uitgave is geïllustreerd met een groot aantal foto's, waarvan veel niet eerder zijn gepubliceerd.

De prijs van 'Verscheurde Horizon', dat verkrijgbaar is in het Airborne Museum 'Hartenstein', is f 27,50. Leden van de Vereniging Vrienden betalen f 25,-. Zij kunnen ook een exemplaar bestellen door f 30,- (f 25,- + f 5,- verzendkosten) over te maken op postgiro-nummer 4403641 t.n.v. de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum Oosterbeek, onder vermelding van 'Verscheurde Horizon'.

Contributieverhoging

Ter uitvoering van het desbetreffende besluit van de Algemene Ledenvergadering van 4 april jl. zal de con-

tributie van onze vereniging met ingang van 1 januari 1999 worden verhoogd. Het individuele lidmaatschap zal vanaf die datum f 30,- kosten, en het gezinslidmaatschap f 40,-.

Bij de volgende Nieuwsbrief, No. 72, zal voor de contributiebetaling een acceptgirokaart worden bijgesloten. U wordt vriendelijk verzocht voor een vlotte betaling zorg te dragen, zodat uw lidmaatschapskaart voor 1999 bij Nieuwsbrief No. 73, die in februari 1999 zal verschijnen, kan worden gevoegd. Op deze wijze kan bespaard worden op de portokosten.

(Erik van de Meiden, penningmeester)

Aanbiedingen

September is de 'Airborne maand': eerst de Wandeltocht en daarna de Herdenking. De vereniging heeft gemeend voor die gelegenheid enkele artikelen uit haar assortiment in prijs te moeten verlagen. Het boek 'Een Regimental Aidpost', dat werd geschreven door Kate ter Horst, zal worden aangeboden voor f 12,50. De prijs van de poster van het schilderij van de kunstenaar Paulus Pieters wordt verlaagd tot f 2,50, de badge van het Border Regiment tot f 7,50 en de kleurplaat voor kinderen tot f 4,-.

De poster, de kleurplaat en de Border badge zijn alleen verkrijgbaar in de verkoopstands van de vereniging, bijvoorbeeld tijdens de aanstaande Airborne Wandeltocht (zaterdag 5 september). Het boek 'Een Regimental Aidpost' is zowel te koop in onze verkoopstands als in het Airborne Museum.

(Erik van de Meiden, penningmeester)

Battlefield Tour

De Battlefield Tour van 6 juni jl., die werd georganiseerd door Wybo Boersma van de Stichting Airborne Museum, werd door 48 mensen meegemaakt. Van hen was eenderde lid van de Vereniging Vrienden, eenderde van de Documentatiegroep '40-'45, en eenderde was buitenstaander.

Gezien het grote succes van deze tochten organiseert het Airborne Museum op zaterdag 12 september a.s. opnieuw een dergelijke excursie, met hetzelfde programma als op 6 juni 1998 (zie Nieuwsbrief No. 69). De kosten bedragen f 45,- per persoon. Dit geld kan worden overgemaakt op giro 2494354, t.n.v. W. Boersma te Ede, onder vermelding van 'Battlefield Tour 12 september'. **De inschrijving sluit op 7 september.** Voor verdere inlichtingen kan men terecht bij Wybo Boersma: overdag op het Airborne Museum, telefoon 026 3337710 en 's avonds thuis op nummer 0318 6396633.

Bijzondere aanwinst

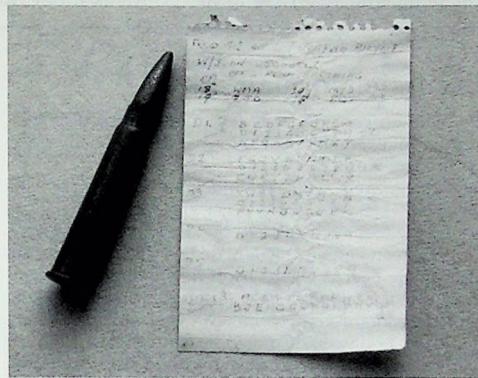
Onlangs ontving 'ons' museum van de heer M. Verhoef uit Arnhem, lid van de vereniging, een bijzondere Britse .303 patroon. Deze had hij in maart van dit jaar gevonden langs de Johannahoeveweg.

Het bleek dat de patroon bewerkt was en had gediend voor het verbergen van radiogegevens. Dit was een verplichte methode, die werd beschreven in bijlage C van de Britse verbindingsinstructies. De kogel werd

uitgehold, waarna een berichtenformulier voor postduiven, met daarop de frequenties, slidex en andere gegevens, in de huls verstopt werd.

Het gevonden formulier bevat roepnaam-gegevens vanaf de 18e september, zodat het vermoedelijk afkomstig is van een van de eenheden van de 4e Para Brigade. Gezien de lokatie waar de vondst werd gedaan, zou de patroon afkomstig kunnen zijn van het 156e Para Bataljon of van het Brigade Hoofdkwartier. Helaas zijn niet voldoende gegevens beschikbaar om te kunnen nagaan van welke eenheid de roepnamen zijn geweest.

De patroon is door de heer Verhoef in langdurig bruikleen afgestaan aan het Airborne Museum. (W. Boersma)

De Britse patroon met het berichtenformulier die in maart van dit jaar door de heer M. Verhoef werd gevonden langs de Johannahoeveweg.

(Foto: Roland Boekhorst, april 1998)

Expositie 1999

Hoewel het nog erg ver weg lijkt, is het Airborne Museum alweer bezig met de organisatie van een nieuwe expositie, die in het voorjaar van 1999 open moet gaan. Als onderwerp is gekozen: Operatie Pegasus I en II. Evenals voor de lopende tentoonstelling over de Britse en Poolse krijgsgevangenen, zal voor het maken van deze expositie een werkgroep worden gevormd. Deze zal o.a. de volgende werkzaamheden verrichten: het schrijven van het draaiboek, het bijeenzoeken van foto's en ander materiaal, het maken van de lay-out van de tentoonstelling, het schrijven van teksten, het ontwerpen van een poster en het afnemen van (video)interviews met voormalige deelnemers en/of verzetsmensen.

Zij die interesse hebben om deel uit te maken van deze werkgroep kunnen contact opnemen met W. Boersma op de eerder genoemde telefoonnummers.

Vrijwilligers gevraagd

Het Airborne Museum bezit films en video- en geluidsbanden die betrekking hebben op de Slag om Arnhem. Dit archief bestaat onder meer uit officiële films, TV-uitzendingen op video, interviews met vete-

ranen op video en geluidsband, radio-uitzendingen uit de Tweede Wereldoorlog, etc..

Een en ander is echter niet geordend en beschreven, waardoor het niet zo gemakkelijk toegankelijk is. Daarom zoekt het Airborne Museum een of meer vrijwilligers die het film- en geluidsarchief willen catalogiseren. Hiertoe moeten de banden bekeken en beluisterd worden, waarna van elke tape een beschrijving gemaakt moet worden van wat erop staat. Dit is een tijdrovend werk, waar de vaste museummedewerkers niet aan toekomen.

Mensen die willen helpen, wordt verzocht contact op te nemen met W. Boersma.

Wordt 'De Tafelberg' gesloopt?

Het zal veel van onze leden die niet in de regio Arnhem wonen misschien zijn ontgaan, maar de bovenstaande griezelig aandoende vraag weerspiegelt de actuele situatie. In de plaatselijke en regionale bladen hebben de afgelopen tijd verschillende artikelen over dit onderwerp gestaan. Het is waar: 'De Tafelberg', een historisch gebouw uit de Slag om Arnhem, in september 1944 een toevluchtsoord voor gewone burgers en militairen, en in 1945 het decor voor de film 'Their's is the Glory', staat op de verlanlijst van een projectontwikkelaar met geen ander doel dan slopen en nieuwbouw.

Natuurlijk heeft de Vereniging Vrienden dit niet aan zich laten voorbijgaan, en onder meer in de bestuursvergaderingen van april en mei jl. was 'De Tafelberg' onderwerp van gesprek. Op 20 mei werd besloten een brief te sturen naar het bestuur van de Stichting Airborne Museum, waarin een aantal mogelijke plannen wordt voorgelegd voor het gebruik van De Tafelberg en de rol die het museum hierbij zou kunnen spelen. Hieronder volgen de belangrijkste punten uit dit schrijven.

1. De in de kranten geuite suggestie om het gebouw te benutten als cultuurhistorisch museum/centrum spreekt ons zeer aan.
2. Volgens ons ligt hier een 'gouden kans' om de zo gewenste en noodzakelijke uitbreiding van het Airborne Museum te verwezenlijken. Grote objecten zoals een Brenncarrier, een Morris-truck met een 17-ponder, een deel van een glider, een Sturmgeschütz en een 88mm Flak zouden daar kunnen worden tentoongesteld. Tussen Hartenstein en 'De Tafelberg' zou een historische wandeling kunnen worden uitgezet.
3. In 'De Tafelberg' zouden ook andere musea en organisaties onderdak kunnen vinden, zoals de Stichting voor Heemkunde, de Stichting Museum Veluwezoom, de Stichting 'Kneppelhout' en het Museum Luchtoorlog 1940-1945 van de Stichting Dutch Aircraft Examination Group.
4. Het gebouw bevat een goede zaal, waarin lezingen en filmvoorstellingen kunnen worden gehouden.
5. Wij zijn ons ervan bewust dat dit plan geld kost, maar welke van de voorstellen in het voor het Airborne Museum opgestelde 'Plan 21e eeuw' kost niets?
6. Laten wij ons op voorhand niet verliezen in een houding van 'Dat kan toch niet!'. Attent reageren en het grijpen van deze kans getuigen van een alert beleid!
7. Wij verzoeken de Stichting met klem deze optie serieus en vanuit een positieve gezichtshoek te onderzoeken.

Tot zover onze brief.

Helaas moet het verenigingsbestuur u melden dat op 21 augustus, dus drie maanden na de verzending van de brief, door de Vereniging geen enkele reactie is ontvangen en dat zelfs een ontvangstbevestiging en een uitleg voor deze trage afhandeling achterwege bleven. En wij maar enthousiast doen!

Overigens heeft de Vereniging los van het bovenstaande het gemeentebestuur gevraagd het pand Pietersbergseweg 46 ('De Tafelberg') op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Hetzelfde verzoek werd ingediend door de Stichting voor Heemkunde, de Vereniging Vijf Dorpen in 't Groen en de Stichting Airborne Museum.

De gemeentelijke Monumentencommissie adviseerde hierover vervolgens het college van burgemeester en wethouders positief, met dien verstande dat het daarbij gaat om het jongste, noordelijke deel van het gebouw. Het gemeentebestuur heeft nog geen (definitief) besluit genomen, maar het streven is erop gericht het advies op te volgen.

(C. van Roekel)

Op de Johannahoef wordt uitleg gegeven tijdens de fiets-excursie van 13 juni jl..

(Foto: Joost Egberts)

In Memoriam Ben de Vries

Afgelopen april overleed op 81-jarige leeftijd de heer Ben de Vries. De beroepsofficier De Vries werd eind 1957 bestuurslid van de 'Stichting Heemkundig Museum voor de gemeente Renkum, met afdeling Airborne Museum'. In juni 1965 werd hij voorzitter van deze stichting, een functie die hij behield tot 1978, toen Jhr. mr. H.G. van Holthe tot Echten hem opvolgde. In de lange periode dat hij deel uitmaakte van het bestuur heeft hij enorm veel werk verzet voor het Airborne Museum, dat toen was gevestigd in de voormalige stallen van Kasteel Doorwerth. Door zijn uitgebreide contacten met allerlei instanties in Engeland kon in die jaren veel ontbrekend materiaal voor de collectie worden verworven. Ook was hij nauw betrokken bij de modernisering van het museum in 1967.

Met het heengaan van Ben de Vries verliezen wij een markante persoonlijkheid die veel heeft betekend voor het Airborne Museum.

112th (Wessex) Field Regiment RA, TA, 1938-1946

De meeste boeken over geallieerde eenheden die deel hebben genomen aan de bevrijding van West-Europa, verschenen in de eerste tien jaar na de oorlog. In die periode was het nog relatief gemakkelijk om deze publikaties samen te stellen: de gebeurtenissen lagen nog vers in het geheugen en het merendeel van de mannen die de strijd hadden meegemaakt was nog in leven.

Nu, meer dan een halve eeuw na het einde van de oorlog, is het schrijven van een dergelijk boek een stuk moeilijker. Daarom is het des te opmerkelijker dat af en toe toch nog een regimentsgeschiedenis wordt gepubliceerd. Zo verscheen vorig jaar het boek '112th (Wessex) Field Regiment RA, TA, 1938-1946', door Douglas Goddard, Eric Rankin en James Vigers. De acht jaar geschiedenis van dit artillerie-regiment is door de auteurs, alle drie veteranen van het 122th, gereconstrueerd aan de hand van officiële rapporten en ooggetuigeverslagen. Van de oorspronkelijke 670 man die dienden in het regiment bleken ten tijde van de samenstelling van het boek nog 90 in leven!

Het grootste deel van de uitgave handelt over de periode juni 1944 tot mei 1945, toen het regiment, dat was uitgerust met 25-ponder kanonnen, deelnam aan de opmars van Normandië tot Noord-Duitsland. Operaties waaraan het regiment deelnam, waren o.a. de slagen om Odon en Hill 112, en operatie 'Bluecoat' in Normandië, en de Seine Crossing, en na 'Arnhem' de verdediging van het gebied rond Groesbeek, het 'Geilenkirchen Offensive' en de operaties 'Veritable' en 'Plunder'. Een kort hoofdstuk is gewijd aan Operatie Market Garden, toen het regiment vanaf 23 september, eerst vanuit Oosterhout en later vanuit Lienden in de Betuwe, vuursteun gaf aan 1st Airborne Division in Oosterbeek.

Het boek telt 207 pagina's en is voorzien van kaarten en foto's. Het is niet te koop in het Airborne Museum, maar kan worden besteld door het sturen van een envelop met 15 Engelse Ponden naar Douglas Goddard, Quinells, 38 The Ridgeway, Wargrave-on-Thames, Berkshire RG10 8AS, United Kingdom. De publikatie wordt u dan zo spoedig mogelijk toegestuurd.

Herdenkingsbijeenkomst bij het 'Air Despatch Monument'

Ook dit jaar zal een herdenkingsdienst worden gehouden bij het 'Air Despatch Monument' aan de Van Limburg Stirumweg, ca. 200 meter voorbij de ingang van de Airborne Begraafplaats in Oosterbeek. De bijeenkomst, op zondagmiddag 20 september, begint om 16.00 uur, en wordt gehouden ter herinnering aan de 'Air Despatchers' van het Royal Army Service Corps die hun leven gaven tijdens de moedige pogingen om de luchtlandingstroepen tijdens de Slag om Arnhem vanuit de lucht te bevoorraden.

De dienst wordt geleid door de Reverend Don Irvine (een ex-Air Despatcher), met medewerking van Lieutenant Colonel C. Lawrence, de heer Frank van den Bergh en de Aeren Heem Scouting Groep. (C. van den Bosch)

Geen 'Muur van Ortner' bij de Arnhemse brug

Op dinsdag 30 juni jl. stemde de Arnhemse gemeenteraad met 21 tegen 16 stemmen tegen de plaatsing van 'De Muur van Ortner', op de noordelijke oprit van de John Frostbrug in Arnhem. Hiermee kwam na een lange periode een einde aan de discussie tussen voor- en tegenstanders van dit kunstwerk. De creatie van de Oostenrijkse kunstenaar Manfred Ortner zou bestaan uit een hoge stalen constructie, die de vorm van een rode, doorzichtige muur zou krijgen.

Bij een enquête bleek dat verreweg het grootste deel van de Arnhemse bevolking tegen de plaatsing was op deze lokatie, die zo'n dramatische rol heeft gespeeld in de Slag om Arnhem. Ook van Britse zijde kwam protest tegen het kunstwerk, met name van de Arnhem 1944 Veterans' Club en van Tony Hibbert, dit jaar Leader of the Pilgrimage.

Rectificatie 1

In de vorige Ministry (No. 58, 'Herinneringen aan generaal Sir John Winthrop Hackett' door C. van Roekel) werd een foto opgenomen met het volgende onderschrift: 'Tijdens het verblijf in 'The Hollow' (een aantal inzinkingen in de bossen van de Bilderberg) zag kapitein Jasper Booty, de Staff Captain, kans met zijn privé-camera een foto te maken van brigadier John Hackett (r) en kapitein B.A.B. Taylor, de Battery Captain van de 2nd Airlanding Light Battery, Royal Artillery. (foto 20 september 1944)'.

Deze tekst is onjuist, zo bleek uit een nader onderzoek in de archieven van het Airborne Museum 'Hartenstein'. De betrokken historische informatie dient als volgt te luiden: 'Tijdens het verblijf in een loopgraaf in de buurt van Hartenstein zag kapitein Jasper Booty, de Staff Captain van HQ van 4th Parachute Brigade, kans met zijn privé-camera een foto te maken van brigadier John Hackett (rechts) en luitenant H.G. Taylor, commandant van het Defence Platoon. (foto 23 september 1944)'. Zie ook het deel 'Photographs' in het boek 'De oogst van tien jaar'. Het bovenstaande impliceert dat de tekst in 'Who was who during the Battle of Arnhem', blz. 35 onderaan, eveneens moet worden aangepast.

(Geert Maassen)

Rectificatie 2

Van de heer Steffen uit Huizen ontvingen wij de volgende correctie.

'Met belangstelling heb ik Nieuwsbrief No. 69 gelezen, met name het verhaal met betrekking tot het Victoria Cross van Flight Lieutenant David Lord. In dit artikel wordt vermeld dat tijdens de Tweede Wereldoorlog 106 VC's zijn verleend. Dit aantal is helaas niet correct. Het totaal aantal verleende VC's is 182, waarvan 81 postuum. Dit aantal omvat alle krijgsmachtonderdelen, inclusief die van de landen die tot de 'British Commonwealth' behoorden. Aan leden van de Royal Air Force, inclusief David Lord, werden 32 VC's verleend.

Voor het aantal van 182 verwijs ik u naar 'Ribbons and Medals', geschreven door Taprell Dorling, pagina 23.'